

Vårgårda kommun

Planeringsstrategi Vårgårda kommun mandatperiod 2022-2026

Beslutad av: Kommunfullmäktige

Datum för beslut: 2024-03-13 § 26

Diarienummer: VK 2023-000268

Ansvarig verksamhet: Samhällsbyggnad

Gäller till och med: 2028

Innehåll

Om översiktsplanering	3
Om planeringsstrategin	3
Krav på planeringsstrategin	3
Process för planeringsstrategin	3
Vårgårdas översiktsplan	4
Gällande översiktsplan	4
Pågående översiktsplanering	5
Ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet	6
Lagstiftning	6
Nationella och regionala mål, strategier och planer	8
Lokala mål, strategier och planer	9
Riksintressen, allmänna intressen och andra förändringar av väsentlig betydelse	10
Översiktsplanens användbarhet	18
Översiktsplanens aktualitet	19
Fortsatt översiktsplanearbete	20
Översiktsplan	20
Övrig översiktsplanering och planeringsunderlag	20
Nästa planeringsstrategi	21

Bilagor

Länsstyrelsens yttranden inför planeringsstrategi ”*Statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet*”, daterade 2022-03-18 och 2023-06-21

Om översiktsplanering

Översiktsplanen anger kommunens strategiska inriktning för framtiden och är grunden för kommunens utveckling av mark- och vattenområden. I översiktsplanen redovisas även hur kommunen förhåller sig till allmänna intressen och hur en långsiktigt hållbar utveckling ska säkerställas. Översiktsplanen är vägledande för detaljplanering och beslut i ärenden om byggande och annan användning av mark och vatten. Den används som underlag för kommunens förvaltning men även av statliga myndigheter, exploatörer med flera.

Om planeringsstrategin

I april 2020 ändrades 3 kap i plan- och bygglagen, med syftet att översiktsplaneringen ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyttande och att översiktsplanen ska hållas aktuell. Ändringen innebär att den tidigare aktualitetsprövningen för översiktsplanen från och med valet 2022 ersätts med krav om att kommunfullmäktige ska ta fram en planeringsstrategi under de två första åren varje mandatperiod.

Syftet med planeringsstrategin är att den ska främja en ökad kontinuerlig översiktsplanering för att hålla översiktsplanen aktuell. Om översiktsplanen regelbundet blir föremål för politisk helhetsbedömning blir det också klarlagt om planen fortfarande ger uttryck för de övergripande politiska målen i kommunen.

Krav på planeringsstrategin

I planeringsstrategin ska kommunfullmäktige

- ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet,
- ta ställning till det fortsatta arbetet med översiktsplaneringen,
- bedöma om planen är aktuell enligt innehållet i 3 kap. 3 §, 4 § andra stycket 1 och 2 samt 5 § plan- och bygglagen (2010:900).

Process för planeringsstrategin

Redan tidigt i processen har politik och förvaltning varit överens om att det finns ett behov av att ta fram en ny översiktsplan för kommunen. Den kommunövergripande översiktsplanen har utblick mot 2015 och är inom flera områden föråldrad sett till både lagkrav och politisk vilja, vilket kommit fram i de kontinuerliga avvägningar och diskussioner som förts om översiktliga planeringsfrågor. Kommunstyrelsen har dock ännu inte gett förvaltningen ett formellt uppdrag om ny översiktsplan.

Arbetsgruppen för planeringsstrategin har utgjorts av samhällsplanerare, planarkitekt och stadsarkitekt i samverkan med berörda delar av förvaltningen. Regelbundna avstämningar har gjorts med kommunstyrelsen och kommunstyrelsens samhällsbyggnadsutskott.

Vårgårdas översiktsplan

Gällande översiktsplan

Vårgårda kommun antog sin översiktsplan, Potential Vårgårda 2006-2015, den 2006-06-21. Till översiktsplanen hör Länsstyrelsens granskningsyttrande daterat 2006-03-24. Planen benämns ”ÖP06” i planeringsstrategin.

Till översiktsplanen hör två tematiska tillägg och en fördjupning (ändring), som gäller tillsammans med ÖP06:

- Tematiskt tillägg till översiktsplanen – Vindbruk, antaget 2014-10-01. Gäller tillsammans med Länsstyrelsens granskningsyttrande, daterat 2014-01-24. Planen benämns ”TÖP Vindbruk” i planeringsstrategin.
- Tematiskt tillägg till översiktsplanen – Landsbygdsutveckling i strandnära läge, antaget 2015-08-19. Gäller tillsammans med Länsstyrelsens granskningsyttrande, daterat 2015-04-02. Planen benämns ”TÖP LIS” i planeringsstrategin.
- Fördjupning av översiktsplanen – Småstaden Vårgårda 2040, antagen 2023-01-11. Gäller tillsammans med Länsstyrelsens granskningsyttrande, daterat 2022-09-21. Planen benämns ”FÖP Vårgårda” i planeringsstrategin.

När hela översiktsplanen, det vill säga inklusive tillägg och fördjupning, avses benämns den ”översiktsplanen” i planeringsstrategin.

ÖP06, med undantag för del om Vårgårda tätort, och de tematiska tilläggen för vindbruk och LIS förklarades aktuella i aktualitetsprövning antagen 2016-10-12.

ÖVERSIKTSPLAN 2006

Potential Vårgårda
2006 - 2015

Vårgårda kommun Antagen KF 2006-06-21

Vindbruk

Tematiskt tillägg till översiktsplan 2006 för
Vårgårda kommun

Antagen av Kommunfullmäktige 2014-10-01 § 201

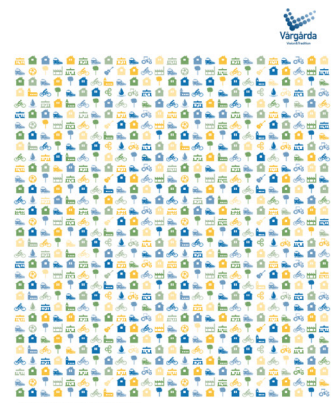
Vårgårda kommun

Planenheten 047 90 0000 • Kommunens Samordningsenhet
För Vårbyråden 047 90 0000 • Planeringsavdelningen 047 90 0000
E-post: kommunstyrelsen@vargarda.se • Hemsida: www.vargarda.se

Vårgårda kommun

Planenheten 047 90 0000 • Kommunens Samordningsenhet
För Vårbyråden 047 90 0000 • Planeringsavdelningen 047 90 0000
E-post: kommunstyrelsen@vargarda.se • Hemsida: www.vargarda.se

Fördjupning av översiktsplanen
Småstaden Vårgårda 2040
Antagen av Kommunfullmäktige 2023-01-11

Vårgårda kommun

Pågående översiktsplanering

Kommunstyrelsen beslutade 2021-06-23 att ta fram en fördjupning av översiktsplanen för Hol. Arbetet har startats upp och medborgardialog har hållits, men projektet har därefter pausats i väntan på planeringsstrategi.

Ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet

Här redovisas ett urval av de lagändringar, förändrade statliga och mellankommunala intressen och nya planeringsunderlag av betydelse för den översiktliga planeringen som skett sedan Vårgårda kommun antog sin översiktsplan. Mer finns att läsa i bilagan *Länsstyrelsens yttrande inför planeringsstrategin, Statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet*.

Lagstiftning

Plan- och bygglagen

Den 2 maj 2011 infördes nya PBL som stärkte översiktsplanen strategiska funktion liksom kravet på aktualitetsprövning.

I januari 2014 infördes en ny punkt i 2 kap. 5 § PBL för att tydliggöra sambandet mellan PBL och lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

I juli 2014 infördes krav på redovisning i översiktsplanen om hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder.

I januari 2015 infördes bestämmelser i 5 kap. 7 § PBL om att detaljplaneläggning som inte är förenlig med översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande ska handläggas med ett utökat planförfarande.

I augusti 2018 infördes nya krav på översiktsplanens innehåll vad gäller kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

I april 2020 infördes flera ändringar i 3 kap. - Översiktsplan - PBL med syftet att översiktsplaneringen ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell. Det infördes nya bestämmelser om när hela eller delar av översiktsplanen ska anses vara aktuell och upphör att gälla. Kommunen ska i princip anta en planeringsstrategi i början av varje mandatperiod. Vidare fick regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer möjlighet att meddela föreskrifter för att ta fram en digital standard för utformning av översiktsplaner, regionplaner och områdesbestämmelser.

Plan- och byggförordningen

I början av februari 2023 tog regeringen beslut om en ändring i plan- och byggförordningen som ställer krav på att översiktsplaner och regionplaner ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt. Regeringens beslut innebär att alla översiktsplaner och regionplaner som påbörjas efter den 31 december 2026 ska

utformas så att uppgifterna i dem kan tillgängliggöras och behandlas digitalt. Kravet gäller även vid ändring av en plan som påbörjas efter detta datum. Redan beslutade planer och planer som påbörjats före 1 januari 2027 omfattas inte av kravet.

Sedan april 2023 får Boverket ta fram standarder för utformning av översiktsplaner och regionplaner. Boverket har tagit fram ett förslag till föreskrifter för översiktsplan, med målsättningen att föreskriften ska kunna beslutas under första halvåret 2024.

Ändringar i Miljöbalken

I januari 2018 infördes ett nytt 6 kap. - Miljöbedömningar - i miljöbalken vilket exempelvis innebär nya och ändrade ord och uttryck för att tydliggöra processer om miljöbedömning. Se SFS 2017:955.

Lag om kommunens bostadsförsörjningsansvar

I januari 2014 trädde omfattande ändringar av lagen i kraft. Bland anges att de riktlinjer som kommunerna ska ta fram för bostadsförsörjningen ska vara vägledande vid tillämpningen av kravet i 3 kap. PBL om att kommunen i översiktsplanen ska redovisa hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder.

Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

I januari 2020 blev barnkonvention svensk lag. Detta förstärker barnrätten vid tillämpningen av andra lagar, exempelvis PBL. Barns intressen ingår i princip i alla de intressen som anges i 2 kap. PBL och även i en del andra bestämmelser i PBL uttrycks barns intressen. Se SFS 2018:1197.

Lag om allmänna vattentjänster

1 januari 2023 trädde nya paragrafer om vattentjänstplan i kraft, 6a-d§§. Vattentjänstplanen ska bland annat innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses, där både vattenförsörjning och avlopp ingår, och bör därför utgå från gällande översiktsplan. En vattentjänstplan ska också innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behövs vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.

Kommunens bedömning

Flera förändringar har skett som ställer nya krav på översiktsplaners innehåll och form. De kommer att arbetas in i kommande översiktsplan. Arbeta med riktlinjer för bostadsförsörjning pågår och arbete med vattentjänstplan är under uppstart med planerat antagande 2024.

Nationella och regionala mål, strategier och planer

Enligt 3 kap 5 § PBL ska översiktsplanen ange hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling.

Sedan ÖP06 antogs har flertalet nya nationella mål och strategier tillkommit eller ändrats. Här presenteras ett urval, som bedöms vara särskilt relevanta för översiktsplaneringen:

- Globala hållbarhetsmålen Agenda 2030
- Sveriges klimatmål och klimatpolitiska ramverk
- Sveriges miljömål
- Regionala miljömål för Västra Götaland
- Sveriges friluftsmål
- Nationell plan för transportinfrastrukturen 2022–2033
- Regional plan för transportinfrastrukturen 2022–2033
- Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030
- Utvecklingsstrategi för Sjuhärad 2021–2030
- Regionalt Trafikförsörjningsprogram Västra Götaland
- Godsstrategi för Västra Götaland
- Förvaltningsplan och åtgärdsprogram för vatten 2022-2027 Västerhavets vattendistrikt
- Regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götalands län
- Strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad

Kommunens bedömning

Nya och uppdaterade nationella och regionala mål, strategier och planer behandlas inte men står inte heller i konflikt med ställningstaganden i översiktsplanen, och bedöms inte påverka översiktsplanens aktualitet. De kommer att arbetas in i kommande översiktsplan.

Lokala mål, strategier och planer

Sedan ÖP06 antogs har flertalet lokala politiska styrdokument tillkommit eller ändrats. Här presenteras ett urval som bedöms som särskilt relevanta:

Vision ”Den goda kommunen med 13 000 invånare 2027”

2015 antog kommunfullmäktige visionen ”Den goda kommunen med 13 000 invånare 2027”, en revidering av tidigare vision ”Den goda kommunen med 12 500 invånare 2018”. Visionen bygger på fyra fokusområden: Hållbar miljö, Attraktivt boende, Konkurrenskraftigt näringsliv och Utvecklande skola.

Miljöstrategi

Miljöstrategi med miljöpolicy och åtgärdsprogram för hur de lokala miljömålen från 2012 ska uppnås antogs av kommunfullmäktige 2015. År 2023 har en miljöberedning tillsatts med uppdrag att ta fram en ny miljöstrategi för kommunen.

Näringslivspolitiskt program

Näringslivspolitiskt program har tagits fram av en politisk beredning och antogs av kommunfullmäktige 2021.

Cykelstrategi

2017 antogs ”Strategi för ökad och säker cykling i Vårgårda kommun”, framtagen av en politisk beredning. Arbetet med cykelplan som konkretiserar strategin pågår och förväntas antas 2024.

Kommunens bedömning

Nya lokala mål, strategier och planer behandlas inte men står inte heller i konflikt med ställningstaganden i översiktsplanen, och bedöms inte påverka översiktsplanens aktualitet. De kommer att arbetas in i kommande översiktsplan.

Riksintressen, allmänna intressen och andra förändringar av väsentlig betydelse

Riksintressen för totalförsvarets militära del

Vårgårda kommun berörs av tre öppet redovisade riksintressen för totalförsvarets militära del. Det är Remmene skjutfält, MSA-områden för Såtenäs flottiljflygplats och Råda flygbas samt påverkansområde för väderradar i Vara tillhörande riksintresse för militär vädertjänst. Remmene skjutfält har enligt beslut 2019 uppgraderats från område av betydelse till riksintresse, MSA-område för Råda flygbas har tillkommit och utbredningen för påverkansområde för väderradar har utökats sedan ÖP06 och TÖP Vindbruk antogs. Dessa redovisas dock i FÖP Vårgårda inom det berörda planområdet.

Kommunens bedömning

Förändringar gällande riksintressen för totalförsvarets militära del som berör ÖP06 och TÖP Vindbruk har skett sedan planerna antogs. Förändringarna bedöms ha viss betydelse för översiktsplanens aktualitet. Utökat MSA-område behöver arbetas in i ny översiktsplan, men bedöms inte stå i konflikt med de ställningstaganden som görs i ÖP09 och TÖP Vindbruk och de bedöms därför fortsatt aktuella i detta avseende. Remmene skjutfält redovisas som riksintresse för totalförsvaret i ÖP06, och den bedöms därför fortsatt vara aktuell i detta avseende. Förändringarna kommer att arbetas in i ny översiktsplan. TÖP Vindbruk bedöms fortsatt aktuell i detta avseende, men i behov av översyn och uppdatering när ny översiktsplan tas fram.

Riksintressen för kulturmiljövård

Vårgårda kommun berörs av flera riksintressen för kulturmiljövård. 2022 beslutade Riksantikvarieämbetet att Hol (P37) inte längre bedöms vara av riksintresse för kulturmiljövården.

Kommunens bedömning

Den föreslagna markanvändningen i ÖP06 inom område som tidigare berördes av riksintresset Hol (P37) bedöms inte längre vara aktuell i och med riksintressets upphörande. I ny översiktsplan behöver ny vägledning för hur området ska användas på lång sikt tas fram.

Riksintressen för trafikslagets anläggningar

I Vårgårda kommun är vägen E20 samt järnvägen Västra stambanan av riksintresse

och viktiga kommunikationer för kommunen såväl som regionalt och nationellt. Sedan ÖP06 antogs bedöms inte längre väg 42 vara av riksintresse. Detta redovisas i FÖP Vårgårda inom planområdet. E20 har fått en ny sträckning genom kommunen sedan översiktsplanen antogs och de vägar som tidigare var E20, numera väg 1900 och väg 2504, är numera lokalväg respektive länsväg utan riksintresseanspråk.

Kommunens bedömning

Förändringarna i riksintresseanspråk bedöms ha störst påverkan i Vårgårda tätort, där de hanterats i FÖP Vårgårda, men en ny översiktsplan behöver tas fram som hanterar förändringarna längs hela de berörda sträckningarna. ÖP06 bedöms dock fortsatt vara aktuell.

Miljökvalitetsnormer

Av översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser uppfylla gällande miljökvalitetsnormer, 3 kap 4 § PBL. Efter att ÖP06 antogs har fler miljökvalitetsnormer för luft tillkommit, och det finns nu miljökvalitetsnormer för vatten, omgivningsbuller och utomhusluft. 2019 ändrades miljöbalkens 5 kap. 4 §, vilket bland annat innebär att en kommun inte får tillåta en verksamhet eller åtgärd om denna ger upphov till sådan ökad förorening som innebär att vattenmiljön försämras på ett sätt som äventyrar möjligheten att uppnå den status som vattnet ska ha enligt miljökvalitetsnormen. Det har även tillkommit förvaltningsplan och åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt, enligt vattendirektivet 2000/60/EG, som talar om vad som krävs för att nå miljökvalitetsnormerna och vilka myndigheter som behöver göra vad. Utöver detta har vägledning kring miljökvalitetsnormernas olika områden tillkommit.

Samtliga nu gällande miljökvalitetsnormer för luft behandlas inte i ÖP06, och inte heller vattenfrågor utifrån de mer omfattande krav som finns idag. FÖP Vårgårda behandlar samtliga miljökvalitetsnormer. För att ge tydligare vägledning för MKN för vatten anges i FÖP Vårgårda att en dagvattenstrategi ska upprättas, men detta har ännu inte gjorts.

Kommunens bedömning

ÖP06 saknar vägledning för hur miljökvalitetsnormer för vatten ska följas i efterkommande planering och bedöms vara inaktuell i detta avseende. Även vägledning för miljökvalitetsnormer för luft och buller behöver utvecklas, men behandlas i viss mån i ÖP06. En dagvattenstrategi är viktig att ta fram för att både ge tydligare vägledning för hur MKN för vatten ska följas vid utveckling enligt FÖP Vårgårda och som underlag för ny översiktsplan.

Klimatrelaterade risker och klimatanpassning

I augusti 2018 infördes nya krav på översiktsplanens innehåll vad gäller kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

Flera kunskapsunderlag och vägledningar för klimatrelaterade risker och klimatanpassning i översiktsplanen har tillkommit, bland annat har Länsstyrelsen Västra Götaland tagit fram Handlingsplan för klimatanpassning 2021-2024 och kunskapsunderlaget Västra Götaland i ett förändrat klimat. Länsstyrelserna Stockholms och Västra Götalands län har tagit fram metodstödet Klimatrelaterade risker i översiktsplanering. 2018 publicerade Sveriges geologiska undersökning (SGU) ett kartunderlag med samlad information om ras, skred och erosion. Det finns flera nya kunskapsunderlag och vägledningar kring översvämningsrisk i översiktsplaneringen.

ÖP06 anger att krav ställs på geoteknisk undersökning vid exploatering av områden där stabilitetsförhållandena är oklara, men saknar i övrigt vägledning kring klimatrelaterade risker och klimatanpassning. I kommunen finns flera akksamhetsområden för skred i finkornig jordart, främst längs vattendragen. Vid höga flöden i vattendragen sker i nuläget årligen översvämning på några platser i kommunen där enstaka hus och vägar påverkas. Ett förändrat klimat gör att skyfalls- och översvämningsproblematiken kommer öka. För FÖP Vårgårda har en översvämnings- och skyfallskartering tagits fram för planområdet och tillgängliga underlag för ras- och skredrisk på översiktlig nivå från SGU har integrerats i planen. Arbeta med en klimatanpassningsplan för kommunen pågår.

Kommunens bedömning

ÖP06 ger inte tillräcklig vägledning kring klimatrelaterade risker och hur dessa ska hanteras, och bedöms därför vara inaktuell i detta avseende. Detta kommer arbetas in i ny översiktsplan, där klimatanpassningsplanen blir ett viktigt underlag.

Hälsa och säkerhet

Förutom klimatrelaterade risker ska översiktsplanen även ta hänsyn till andra förhållanden av betydelse för människors hälsa och säkerhet och risken för olyckor. Sedan ÖP06 antogs gäller en ny förordning för trafikbuller, med bestämmelser om riktvärden för buller utomhus för spår-, väg- och flygtrafik utomhus vid bostadsbyggnader. Nya rekommendationer för magnetfält och hälsorisker kopplade till kraftledningar och elektromagnetiska fält finns. Uppgifter om förorenade

områden har ändrats och det finns ny vägledning om hantering av förorenade områden i planeringen. Även bland annat riktlinjer kopplat till farligt gods på väg och järnväg behöver uppdateras utifrån nu gällande förhållanden.

Kommunens bedömning

Förändringarna berör framför allt Vårgårda tätort där exploatering i närheten av trafikleder och kraftledningar är mer aktuellt och hanteras i FÖP Vårgårda. ÖP06 behöver uppdateras med mer omfattande vägledning för hur risker kopplat till hälsa och säkerhet ska hanteras i efterkommande planering, men bedöms fortsatt aktuell i detta avseende.

Naturvård, grön infrastruktur och ekosystemtjänster

Sedan ÖP06 antogs har ett nytt naturreservat, Tränningen, tillkommit i kommunens södra del över gränsen till Borås kommun. Detta finns inte med i översiktsplanen.

Sedan 2007 gäller Artskyddsförordningen (2007:845) som innebär att kommunen under planeringsprocessen behöver ta ställning till om den tänkta markanvändningen kommer påverka en skyddad arts fortplantningsområden, viloplats eller övervintringslokaler.

I Vårgårda kommun finns sex Natura 2000-områden. Sedan ÖP06 antogs har Länsstyrelsen uppdaterat bevarandeplanerna för områdena SE0530152 Lida, SE0530180 Holtsäckra, SE0530153 Yxnås och SE0530098 Mångsholm.

2019 antog Länsstyrelsen Västra Götaland Handlingsplan för grön infrastruktur i Västra Götaland, med kunskapsunderlag och förslag till åtgärder som behövs för att bibehålla och utveckla biologisk mångfald och ekosystemtjänster, där kommunerna är berörs som aktörer i arbetet.

Förändringar i områden som omfattas av strandskydd har skett.

Grön infrastruktur som nätverk och ekosystemtjänster behandlas inte i ÖP06, och enbart ur ett tätortsperspektiv i FÖP Vårgårda.

Kommunens bedömning

Översiktsplanen bedöms behöva uppdateras med mer omfattande vägledning kring naturvärden, men ÖP06 bedöms fortsatt aktuell i detta avseende. Även TÖP LIS bedöms fortsatt aktuell i detta avseende, men i behov av översyn när ny översiktsplan tas fram.

Jordbruksmark

I Vårgårda kommun finns stora ytor jordbruksmark, och sedan ÖP06 antogs har bland annat flera vägledande domar kring hantering av jordbruksmark i planeringen och vägledning för bedömning av jordbruksmarkens värden tillkommit.

Förfrågningar om ny bebyggelse som tar jordbruksmark i anspråk har ökat i Vårgårda, och frågan har diskuterats politiskt både i samband med ställningstaganden kring markanvändning i FÖP Vårgårda och i övriga kommunen med tonvikt på framtida utveckling i Hol. En kommunomfattande utredning av jordbruksmarkens värden pågår.

Kommunens bedömning

Översiktsplanen bedöms behöva uppdateras med mer omfattande vägledning kring hur bebyggelsen ska kunna utvecklas utan att jordbruksmark tas i anspråk och hur jordbruksmark ska hanteras i bland annat bygglovsprövning. ÖP06 bedöms dock fortsatt aktuell i detta avseende.

Kulturmiljö

Vårgårda kommun är rik på fornlämningar och värdefulla kulturmiljöer, och behovet av vägledning för hur utveckling ska ske med hänsyn till kulturmiljövärden ökar med ett högre exploateringsstryck. Vidare har kulturmiljölagen ändrats sedan ÖP06 antogs, och bland annat kan lämningar som tidigare klassats som ”övrig kulturhistorisk lämning” numera klassas som fornlämningar.

Kommunens bedömning

Översiktsplanen bedöms behöva uppdateras med mer omfattande vägledning kring hur kulturmiljövärden ska hanteras i efterkommande planering, bevaras och utvecklas. ÖP06 bedöms fortsatt aktuell i detta avseende.

Bostadsförsörjning

I översiktsplanen ska kommunen redovisa hur det långsiktiga behovet av bostäder avses att tillgodoses. ÖP06 baseras på riktlinjer för bostadsförsörjningen som gällde 1997-2002, och de strategiska ställningstagandena är bland annat att arbeta för att skapa attraktiva boendemiljöer i hela kommunen och att särskilt satsa på bostäder för ungdomar. Sedan ÖP06 togs fram har kommunen haft en förhållandevis kraftig befolkningsökning, och prognos fram till 2032 visar att kommunen troligen kommer fortsätta växa. Därtill finns ett mer mångfacetterat bostadsbehov än ÖP06 ger uttryck för, framför allt gällande socioekonomiska faktorer på bostadsmarknaden och hur bostadsbehovet för den ökande äldre befolkningen ska

tillgodoses. Detta fångas i större utsträckning upp i FÖP Vårgårda, som också berör kommunens huvudort där den största tillväxten av bostäder sker.

Arbete pågår med nya riktlinjer för bostadsförsörjningen, som förväntas antas under 2024.

Kommunens bedömning

ÖP06 redovisar inte det långsiktiga behovet av bostäder i kommunen och är inte förenlig med gällande lagstiftning. De områden som föreslås för ny bebyggelse bedöms dock kunna bidra till bostadsförsörjningen, och är därför fortsatt aktuella. Ny översiktsplan behöver tydligare kopplas till riktlinjer för bostadsförsörjning och ge dessa en fysisk dimension.

Bebyggelsestruktur och Ortsutveckling

Sedan ÖP06 antogs har kommunen haft en stark befolkningstillväxt, och befolkningen väntas växa framöver i de flesta delar av kommunen. Horla har vuxit och klassas nu som tätort, och fler områden på landsbygden bedöms som sammanhållen bebyggelse nu än 2006. Att E20 fått en ny sträckning genom kommunen, och väg 1900 blivit lokalväg gör att förutsättningar för bebyggelseutveckling längs stråket mellan Alingsås och Vårgårda har förbättrats. Det finns även beslut om att bygga ut kommunalt VA till Hol och Horla, och sedan ÖP06 antogs har Lagmansholm och Östadkulle kommunalt VA genom överföringsledning från Vårgårda tätort. Även detta banar väg för utveckling med ett ökat antal boende i dessa orter. Samtidigt har bebyggelse inte tillkommit inom flera av de områden som ÖP06 haft som intention att utveckla. I ÖP06 föreslås bl. a. två utbyggnadsområden i Östadkulle, men efterfrågan har varit låg och dessa har ännu inte detaljplanelagts. I Hol pågår detaljplaneläggning av ett större område som inte finns utpekade i ÖP06, och kommunen har påbörjat ett arbete med fördjupning av översiktsplanen för ett större område i Hol längs stråket Alingsås-Vårgårda. I Vårgårda tätort sker detaljplaneläggning av flera utbyggnadsområden som pekats ut i FÖP Vårgårda, och det finns beredskap för fortsatt utveckling. Bebyggelseutvecklingen genom bygglov för enskilda bostäder och verksamheter på landsbygden och i anslutning till sammanhållen bebyggelse har ökat sedan ÖP06 antogs.

Kommunens bedömning

Utvecklingsinriktning och föreslagen bebyggelseutveckling behöver uppdateras utifrån nya förhållanden sedan ÖP06 antogs. En ökad utbyggnadstakt medför fler avvägningar mellan olika intressen, och därmed högre krav på översiktsplanens vägledande funktion. Bland annat har ett behov av vägledning kring gestaltning och god bebyggd miljö på landsbygden som tar hänsyn till platsens och landskapets förutsättningar och karaktär identifierats. ÖP06 bedöms dock fortsatt aktuell i detta avseende.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge

Viss utveckling har skett inom de områden som pekats ut i TÖP LIS, men inte i den utsträckning som planen föreslår. I bland annat Horla finns utpekade områden som inte bebyggs och som i samband med utbyggnad av kommunalt VA ses som attraktiva och strategiska att utveckla.

Kommunens bedömning

TÖP LIS bedöms fortfarande vara aktuell men ska ses över i samband med att ny översiktsplan tas fram.

Vattenförsörjning och VA-frågor

Sedan ÖP06 antogs har planering för utbyggnad av kommunalt VA påbörjats för Hol och Horla. Kapacitetsbrist råder i såväl vatten- som vattenreningsverk i Vårgårda, och utbyggnader utreds för att åstadkomma en hållbar vattenförsörjning med kommande bebyggelseutveckling. En regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten har tagits fram och Algutstorp-Horla pekas ut som regionalt viktig vattenresurs. Det pågår ett arbete med VA-plan som inkluderar VA-strategi, där bland annat områden med som bör omfattas av verksamhetsområde för VA enligt Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) 6 § utreds. Även arbete med vattentjänstplan ska inledas under 2024.

Kommunens bedömning

VA-försörjning ur ett långsiktigt perspektiv behöver hanteras i en ny översiktsplan utifrån förändringar och nya underlag. En vattentjänstplan behöver tas fram. ÖP06 bedöms dock fortsatt aktuell i detta avseende.

Energiförsörjning

Ökande elektrifiering inom industri- och transportsektor ställer ökade krav på trygg elförsörjning både gällande produktion och distribution. Kommunen har låg grad av självförsörjning när det gäller el och importerar merparten av den energi som används. Behovet och möjligheterna när det kommer till förnyelsebar energiproduktion på liten och större skala har förändrats sedan ÖP06 och TÖP Vindbruk antogs, och nya planeringsunderlag har tillkommit.

Ett av de områden som pekas ut som lämpliga för vindbruk, Rödene på gränsen mellan Vårgårda och Alingsås, har byggts ut med en större vindkraftpark. I ytterligare ett utpekat område, Bergaskogen i Hol, pågår tillståndsprovning för en vindkraftspark. Utredning pågår även i Sällershög i kommunens östra del som inte är utpekat i TÖP Vindbruk.

Kommunens bedömning

Inriktningen i TÖP Vindbruk behöver ses över och en mer omfattande vägledning för produktion och distribution för trygg elförsörjning behöver tas fram i samband med ny översiktsplan. TÖP Vindbruk och ÖP06 bedöms dock fortsatt aktuella i detta avseende.

Översiktsplanens användbarhet

Genom möten och en enkät har användbarheten och tillämpbarheten hos kommunens översiktsplan undersökts bland de tjänstepersoner som använder översiktsplanen i sitt arbete. Fokus låg på att fånga upp lärdomar inför kommande översiktsplaneprocess utifrån vad man saknar idag.

Här redovisas enkätsvar från verksamheterna bygglov, detaljplanering, strategisk planering och utveckling, miljö, fastighet samt gata, park och VA. Sammantaget svarade elva personer och bland dem angav fem att de använder översiktsplanen en eller flera gånger i veckan och sex personer att de använder den någon gång i månaden eller mer sällan.

Hur bra vägledning ger översiktsplanen i ditt arbete?

Fem av de elva svarande uppger att översiktsplanen ger tillräcklig vägledning i deras arbete. Tre anser att den skulle kunna ge bättre vägledning och en tycker inte att den vägleder alls i arbetet.

På frågan om vad som saknas eller skulle behöva bli bättre i en uppdaterad översiktsplan framkom att ett tydligare upplägg efterfrågas och att en digital översiktsplan hade underlättat arbetet. Man saknar även vägledning för utveckling av områden på landsbygden, hantering av jordbruksmark i efterkommande planering, förnyelsebar energiproduktion, biologisk mångfald, grön infrastruktur, klimatanpassning och vattenfrågor och ställningstaganden angående ändring av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer.

Översiktsplanens aktualitet

Den samlade bedömningen är att en ny översiktsplan behöver tas fram. Mycket har hänt i såväl kommunen som regionen och omvärlden. Politisk vision, krav på översiktsplanens form och innehåll och planeringsförutsättningar har förändrats sedan den kommunomfattande översiktsplanen men även tematiska tillägg antogs. Det finns även intresse och behov av processen med dialog, förankring och formulering av viljeinriktning som en ny översiktsplan för hela kommunen innebär.

Trots att en uppdatering av den kommunomfattande översiktsplanen är nödvändig bedöms översiktsplanen i de flesta delar fortsatt vara aktuell och därmed fortsätta fungera vägledande fram tills att en ny översiktsplan antagits.

Här görs en bedömning av aktualitet för samtliga delar av översiktsplanen.

Översiktsplan för Vårgårda kommun – Potential Vårgårda 2006–2015 behöver uppdateras inom flera områden men är fortsatt aktuell tills ny översiktsplan antagits, med undantag för följande områden där den bedöms inaktuell:

- Vägledning för område som tidigare omfattats av riksintresse för kulturmiljö i Hol
- Vägledning om klimatrelaterade risker
- Vägledning för hänsyn till miljö kvalitetsnormer för vatten.

Tematiskt tillägg till översiktsplanen – Vindbruk är aktuellt tills ny översiktsplan antagits, men i behov av översyn i samband med att den nya översiktsplanen tas fram.

Tematiskt tillägg till översiktsplanen – Landsbygdsutveckling i strandnära läge är aktuellt tills ny översiktsplan antagits, men i behov av översyn i samband med att den nya översiktsplanen tas fram.

Fördjupning av översiktsplanen – Småstaden Vårgårda 2040 är aktuell i sin helhet.

Fortsatt översiktsplanearbete

Översiktsplan

Slutsatsen i planeringsstrategin är att en ny kommunomfattande och digital översiktsplan behöver tas fram. För att öka tydligheten och användbarheten föreslås att TÖP Vindbruk och TÖP LIS ses över i samband med ny översiktsplaneprocess och arbetas in den nya översiktsplanen. FÖP Vårgårda bedöms vara aktuell i sin helhet. Det påbörjade arbetet med FÖP Hol föreslås bli del av den nya översiktsplanen, istället för att drivas som en egen parallell process. Arbetet med ny översiktsplan inleds snarast och en ny plan förväntas kunna antas under nästa mandatperiod.

Övrig översiktsplanering och planeringsunderlag

Utöver ny översiktsplan finns behov av andra strategiska planer och planeringsunderlag både utifrån lagkrav och behov av riktning och stöd i den fysiska planeringen. Merparten är viktiga underlag för en ny översiktsplan, och behöver därför tas fram parallellt med översiktsplanen. För att kommunens resurser för strategisk planering ska användas effektivt har en prioriteringsordning tagits fram för pågående och framtida projekt som är aktuella under nuvarande och nästa mandatperiod.

Pågående

- Klimatanpassningsplan (förväntat antagande 2024)
- Riktlinjer för bostadsförsörjning (Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar) (förväntat antagande 2024)
- VA-plan (förväntat antagande 2024)
- Cykelplan (förväntat antagande 2024)

Prioriterade men ej uppstartade

- Vattentjänstplan (Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster)
- Dagvattenstrategi, eventuellt som del i VA-strategi (förslag på uppdrag i FÖP Vårgårda)
- Energiplan (Lag (1977:439) om kommunal energiplanering) (tas fram gemensamt i Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund)

Önskvärda

- Grön- och blåstrukturplan (förslag på uppdrag i FÖP Vårgårda)
- Markstrategi (förslag på framtida uppdrag i FÖP Vårgårda)
- Vägledning kring gestaltning och god bebyggd miljö

Nästa planeringsstrategi

Planeringsstrategin ska tas fram de första två åren av varje ny mandatperiod. Kravet gäller dock inte om kommunfullmäktige istället antar en ny översiktsplan inom dessa två år. I kommande planeringsstrategier föreslås att genomförande och konsekvenser av gällande översiktsplan utvärderas och följs upp. Det har inte gjorts denna gång med anledning av att ÖP06 sedan tidigare konstaterats i behov av revidering och FÖP Vårgårda är för ny för att kunna följas upp.